

Oponentský posudek

disertační práce Mgr. Giny Renotière: Autorská kniha – støet tradice a experimentu
(autorská kniha ze sbírek Muzea umění Olomouc)

Disertační práce paní Giny Renotière má ambice teoreticky zhodnotit a umístit sbírku autorské knihy (dále AK) Olomouckého Muzea umění do kontextu vývoje autorské knihy v euroatlantickém prostoru. Paní Gina Renotière je kurátorkou této sbírky od roku 2004. Cíle, které si ve své disertační práci klade jsou ve dvou rovinách. Teoretické a v praktickém výstupu - výstavě AK v prostorách Muzea umění v Olomouci.

Hlavním kladem této práce je zviditelnění sbírkového fondu AK pro odbornou i laickou veřejnost. Podklady a podněty k sepsání této práce čerpala autorka především ze zahraničního prostředí – Francie a z domácích zdrojů byla inspirována lidmi, kteří se na vytvoření sbírky AK v Olomouci podíleli (např. Ladislav Daněk, Jiří Valoch). Z celé teoretické práce cítím tyto dva zdroje jako dominantní. Je logické, že utváření sbírkového fondu je ovlivněno kurátory a teoretiky, jež u zrodu sbírky stáli.

Teoretická studie disertační práce je dobře strukturovaná, k jednotlivým kapitolám nemám poznámky, kromě kapitoly 3.1.2. „Situace v Československu“, jejíž úhel pohledu je podle mého mínění značně ochuzený a ocitáme se rázem v 60. letech 20. století. Tato léta jsou ve světě zlomová pro etablování AK jako svébytného uměleckého žánru. To platí samozřejmě i pro československé prostředí. Nicméně v 60. letech se AK nezačala vytvářet jakoby na popud mezinárodních uměleckých tendencí. V této kapitole postrádám informace o předválečné avantgardě spjaté se surrealismem v českém prostředí - s poetismem jež ve výtvarném umění reprezentoval artificialismus Jindřicha Štýrského a Toyen (např. AK „*Emilie přichází ke mně ve snu*“ z roku 1933). Posunu-li se dále po časové ose, chybí mi třeba jen krátké pojednání o díle Josefa Váchala, jež v některých svých autorských knihách předjímal prvky konceptualismu, např. v knize „*In memoriam Marie Váchalové*“. Je nesporné, že tento autor ovlivnil řadu tvůrců AK v Československu a jeho zařazení do výše uvedené kapitoly nebo do kapitoly „Autorská kniha a inspirační zdroje“ by bylo žádoucí. Z Olomouckého prostředí je určitě zajímavá osobnost Václava Zykunda, jehož AK byly rozšiřovány samizdatem. Z brněnského prostředí snad nejzajímavější osobností ve spojitosti s AK je Jiří Hadlač, u nějž proces tvorby byl tím nejpodstatnějším prvkem. Ráda bych také upozornila na absenci mého oblíbeného autora Zdeňka Seydla a jeho hravých autorských knih pro děti. Ve výše uvedené kapitole mně není zcela jasné, zda autorka chce vytvořit obraz vývoje AK v časových a dobových souvislostech nebo jen vychází ze sbírkových fondů AK v Olomouci, což by vytvářelo obraz zkreslený a neúplný. V teoretické studii je také sporadicky naznačen současný výtvarný provoz na poli AK v České republice. Touto problematikou se od 90. let minulého století zabývá teoretička umění PhDr. Simona Hošková, která českou AK propagovala na četných zahraničních výstavách, především ve Francii a v USA. Její entuziasmus pro grafiku a AK se neomezuje jen na pořádání celonárodní soutěže „Grafika roku“, kde AK je samostatným soutěžním žánrem. Vzhledem k mnohaletým zkušenostem by byla jistě zajímavá spolupráce Muzea umění v Olomouci s občanským sdružením Inter kontakt grafik.

Chápu, že tato kapitola by vydala na celou disertační práci. Teoretiků, zabývajících se AK je v České republice jako šafránu a stačí mi k jejich spočítání jedna ruka. Absence odborné literatury, zabývajících se AK v našem prostředí je všeobecně známa, na internetu kolují bakalářské a magisterské práce, jež se snaží tento obor zmapovat, nicméně obsahují spoustu nepřesností a nepravd, které se dále elektronicky šíří a jsou nesmyslné. Proto jsem ráda, že konečně řady teoretiků, jež se problematikou AK chtějí zodpovědně zabývat, se rozrůstají. Oproti výše jmenovaným výhradám mne zaujala kapitola, pojednávající o sbírce Reinera Pretzela v MU v Olomouci, která je vyčerpávající a podává ucelený obraz o této unikátní sbírce v České republice.

Teoretická studie až na mé poznámky ke kapitole „Situace v Československu“ je logicky utříděná a svůj cíl – zařazení sbírkového fondu AK Muzea umění v Olomouci do mezinárodního výtvarného kontextu naplňuje. Po formální stránce (citace, literatura apod.) nemám výhrady kromě kapitoly 4. Prameny, kde jsem uvedena jako autor snad článku či statě „a ty se jmenuješ vlčí mák, protože ten rychleji usychá“. Jedná se o název mezinárodní kolektivní výstavy AK, kterou v roce 2003 uspořádala v pražském Klementinu paní PhDr. Simona Hošková a na níž jsem byla svou prací zastoupena. V téže kapitole mne zaujalo jméno Cobden Sanderos, T.J.: „Ideální kniha nebo krásná kniha“, publikace vydaná roku 1940, jak uvádí autorka v seznamu literatury. Obávám se, že se jedná o Cobdena Sandersona. Knihu jsem nikde nedohledala, ač by mne velmi zajímala.

Výstupem disertační práce paní Giny Renotière je výstava AK v prostorách Muzea umění v Olomouci, jež je součástí většího celku, výstavy Listování. Měla jsem možnost být na vernisáži této výstavy a současně se také účastnit besedy s pozvanými autory ze zahraničí. Koncepce souboru vystavených knih je velmi zajímavá, způsob jak jsou knihy prezentovány divákovi je nápaditý, myšlenka „modrého kontejneru“ mně udělala velkou radost, protože nad smyslem literatury hloubám již nějaký čas. Interaktivní přístup k listování ve sbírce knih Reiner Pretzela je již druhým dobrým kurátorským počinem v poslední době stejně jako listování na minulém bienále grafického designu v Brně. Knihy je třeba brát do rukou i na výstavách, aby jejich obsah měl nějaký smysl a nezůstaly jen mrtvými exponáty i když tyto instalace jsou spojeny se značným rizikem. Také textová část, jež provází návštěvníka je přehledná a napomáhá v orientaci. Výstavu hodnotím jako jeden z nejdůležitějších počínů v historii AK u nás. Možnost otevřít diskusi k problematice AK formou pravidelných mezinárodních konferencí v Muzeu umění v Olomouci vítám a těším se. Součástí výstavy je také velmi reprezentativní katalog, ve kterém je zastoupena textová a obrazová část této disertační práce.

Disertační práci paní Giny Renotière hodnotím jako celek velmi dobře a práci doporučuji k obhajobě.

V Ostravě 31. 8. 2009

Doc. PhDr. Eliška Čabalová

vedoucí ateliéru obalového
a knižního designu
Fakulty umění Ostravské univerzity